

Lola Shoneyin

Tajný život štyroch manželiek

INAQUE

Lola Shoneyin

Tajný život štyroch manželiek

Lola Shoneyin
THE SECRET LIVES OF BABA SEGI'S WIVES

COPYRIGHT © by Lola Shoneyin 2010

Published by arrangement with William Morrow, an imprint of
HarperCollins Publishers. All rights reserved.

TRANSLATION © Júlia Zelenčíková 2022

COPYEDITING Martina Kubealaková, Ivan Adamec

COVER © Barbora Šajgalíková

ILLUSTRATION © Ema Baková

SLOVAK EDITION © Inaque 2022

ISBN 978-80-8207-192-7

ISBN e-book 978-80-8207-193-4

Všetky práva sú vyhradené. Žiadna časť tejto publikácie sa nesmie kopírovať a rozmnožovať so zámerom rozširovania v akejkoľvek forme alebo akýmkoľvek spôsobom bez písomného súhlasu vydavateľa.

Lola Shoneyin

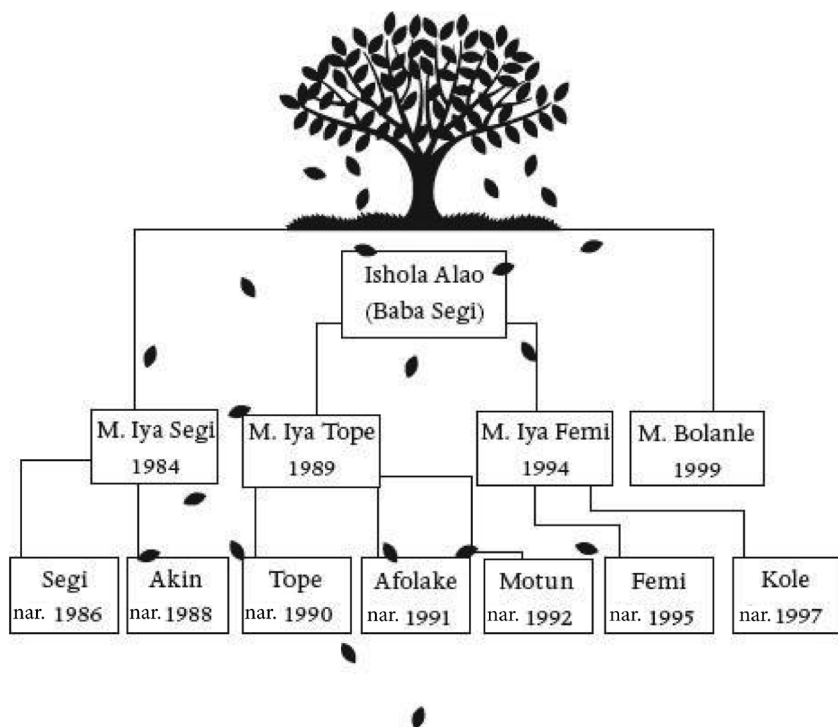
Tajný život štyroch manželiek

INAQUE

*Pre Tinuoye a Yetunde Shoneyin
... a pre Olaokuna*

RODOSTROM RODINY ALAOVCOV

OBSAH

1. Bolesť brucha	11
2. Polygamista	23
3. Ťažké obdobie	31
4. Pukliny	46
5. Rozdeľovanie	50
6. Potkania hlava	58
7. Kráľovná	65
8. Obchody	69
9. Iya Tope	74
10. Darebák	85
11. Iya Segi	91
12. Divadlo	99
13. Iya Femi	110
14. Cestou domov	127
15. Zvuky noci	143
16. Odkaz	150
17. Výsledky	152
18. Semeno	167
19. Baba Segi	176
20. Návrat domov	180
21. Prací deň	184
22. Víťaz	187
23. Von	189
24. Taju	193
25. Zbohom	200
26. Ticho	205
27. Vytrvalosť	212
28. Bolanle	215
<i>PodĎakovanie</i>	219
<i>Glosár</i>	221

PRVÁ KAPITOLA BOLEŠŤ BRUCHA

Keď sa Baba Segi prebudil už šiesty deň za sebou s bolesťou brucha, vedel, že je čas urobiť niečo drastické s bezdetnosťou svojej štvrtej manželky. S istotou vedel, že bolesť nespôsobil hlad či plynatosť; zavinili ju mesiace a mesiace starostí. Žena ležiaca vedľa neho zachrapkala. Pozrel sa nabok a zbadal, že jeho noha priklincovala Iyu Tope, jeho druhú manželku, k posteli. Pozoroval jej poprsie, ako sa trhane dvíha a klesá, ale nepohol sa, aby jej bolo pohodlnejšie. Myšlienkami sa vrátil k Bolanle a znovu mu stiahol žalúdok. Vtedy a tam sa rozhodol navštíviť Učiteľa. Dorazí k nemu na svitaní, takže pochopí, že sa uňho nezastavil len tak.

Hneď ako jeho šofér zaparkoval pikap pri jarku obkolesujúcom Ayikaru, Baba Segi otvoril dokorán dvere spolujazdca, vystúpil a narovnal svoje veľikánske telo. Bez slova či jediného pohľadu na šoféra sa rozbehol úzkou uličkou. Ak by zrak neupieral len na Učiteľovu chatrč, všimol by si, že šofér sa terigá za ním. Baba Segi odstúpil nabok a uvoľnil miesto žiakom, ktorí na svojej každodennej ceste do školy vynakladali veľké úsilie na to, aby Učiteľovi zaželali dobrý deň a uvideli, ako sa pri jeho odpovedi pohnú žalúzie. „*Dobry dieň*,“ zahundral so zakaleným pohľadom. Deti mu šťastne zamávali a cupkali ďalej. Baba Segi pokrútil hlavou. Keby rodičia zistili, že ich deti zišli z prашnej cesty vedúcej k múdrosti, prekročili žblnkajúce jarky a prešli pomedzi pár budov, dostali by sa do vážnych problémov. Učiteľova chatrč totiž stála v Ayikare a Ayikara nebola miestom pre deti.

Nešlo o nijako zvláštnu štvrť, ale keď ste sa opýtali na cestu, ľudia odvracali zrak od svojich vykrúcajúcich sa zápästí. Mali na to tri dôvody. Po prvé, vôbec nikto nechcel priznať, že vie, kde sa Ayikara nachádza, lebo by ho či ju

mohli počuť susedia. Po druhé, Ayikara nemala jasne stanovené hranice. Po tretie, Ayikaru tvorilo viac než len štyri či päť paralelných ulíc zošnúrovaných lascívnosťou: bola duchom. Tmavé budovy prekypovali ženami s tvármi žiariacimi pod neónovým svetlom. Tieto ženy žili pre mužov iných žien. Varili im. Pili s nimi. Bojovali o nich. Šukali s nimi. Ošetrovali ich. Fackali a milovali ich. A keď pre lačnú lásku ochoreli, zriekli sa svojich životov a umreli pre nich.

Učiteľova chatrč, s nablýskanými oknami a vyleštenými štamperlíkmi, stála zastrčená medzi dvoma bordelmi. Sporo odeté ženy si svojich zákazníkov väčšinou vodili na pohárik domácky vyrobenej whiskey, ale niekedy sa len ukázali vo dverách a cúvli. V také dni na ne muži zlostne gánili prižmúrenými očami – vtedy sa stretávali s inými mužmi, aby sa rozprávali o ženách a zle, ktoré páchali.

Na stretnutiach sa vopred nedohodli; jednoducho k nim došlo, keď sa stretli dvaja či traja z nich. Jeden sa začal ponosovať, ako mu sťažuje život hašterivá manželka. Keď z dverí so sklonenou hlavou vyšli ďalší muži, pridali sa k nim a predkladali riešenia: čo robilo zázraky; čo nefungovalo; čo stálo za pokus; čo mohlo dotyčných zabiť, ak by si nedali pozor.

Každý z nich mal čo povedať, ale posledné slovo mal vždy Učiteľ. Bezpochyby na nich zapôsobil. Aj keď muži sedeli, zahalení ťažkými výparmi ľudského či živočíšneho odpadu, a od horúčavy im až skrúcalo uši, Učiteľ sa pustil do umývania okien a nevypotil pritom ani kvapôčku potu. Postupne sa mu kalil pohľad a zaslzili oči. Len vtedy prehovoril a len kráľovskou angličtinou.

Babu Segiho na Ayikaru prvýkrát upozornili, keď bol mladým učňom, ale spomenula mu ju žena a aj to nepresvedčivo. Navyše, práve vtedy sa presťahoval do Ibadanu a jeho nepoškvrnenosť sa preňho stala bremenom, presne takým, od akého ženy z Ayikary uľavovali. Po štyroch manželkách a siedmich deťoch ho zápach unavil, preto návštevy obmedzil na jednu či dve mesačne. Títo muži mu však pomohli prežiť najtemnejšie dni.

Pred šestnástimi rokmi, keď bol nedečakavým, dva-
dsaťšesťročným manželom, sa Baba Segi stretol s Učite-
lom a dvoma ďalšími mužmi, aby prediskutovali neprijem-
nú situáciu, podobnú tej, v ktorej sa nachádzal aj teraz.
Dychtil po tom, aby jeho chorá matka videla plody jeho
úlov, ale manželka stále krvácala. Učiteľ mu vtedy navr-
hol, aby navštívil bylinkára. Keď Iya Segi následne vyšnupa-
la tmavozelený prášok, ktorý jej manžel nasypal do dlane,
liek ihneď zabral. Baba Segi plakal na pohrebe svojej mat-
ky, šesť týždňov po narodení dcéry Segi, od smútku aj ra-
dosti zároveň.

Dvere chatrče boli pootvorené, Baba Segi teda vstúpil
do malej miestnosti. Zamračil sa. Rozčuľovalo ho, že sem
prišiel pre Bolanle, keďže sa ešte len pred dvoma rokmi
chvastal, že ju dostal: chválil sa, že bola úzka ako hrdlo
fľaše; že do nej búšil, až od rozkoše prevracala oči; a ako
ležiac na chrbte znášala jeho dlhú mužnosť – rozťahnutá
a poddajná. Nevedel, ako mužom povie, že celé jeho búše-
nie vyšlo nazmar.

V chatrči Baba Segi narazil na tých istých mužov, ktorí
mu potriasli rukou, keď im oznámil, že sa chce s Bolanle
oženit. Sedeli za stolom pri okne a rozprávali sa s Učite-
lom, a tak si Baba Segi prisunul stoličku a pridol sa k nim.
Opýtali sa ho, čo ho sem priviedlo tak skoro ráno, a on im
začal rozprávať o utrpení, ktoré mu Bolanlina neplodnosť
spôsobila. Učiteľ zatvoril oči a pokrútil hlavou, zatiaľ čo
Olaopa s perami už navždy hnedými od kolových orieškov
si zhlboka povzdychol. Sám mal štyri manželky, no nedo-
kázal zabudnúť, ako záležitosť so „vzdelanou manželkou“
zatieňila jeho vlastné libidinózne hody. Ani jedna z jeho
manžielok totiž nevedela, ktorý koniec ceruzky treba pri-
ložiť na papier.

„Baba Segi, myslím si, že ak odmieta ísť k šamanovi,
mal by si ju tam dotiahnuť. Ty si manžel a ona len oby-
čajná manželka, navyše štvrtá! Ak ju budeš ťahať za vlasy,
pôjde kamkoľvek chceš, to ti prisahám!“ Atanda si oblizol

ukazovák a ukázal smerom k svojmu stvoriteľovi. Aj keď potiahol z napoly vyfajčenej cigary Captain Black, ktorú vytiahol z roztrhanej škatulky na šnupavý tabak, tváril sa nekompromisne.

„Atanda! Chceš, aby Baba Segi skončil vo väzení? Kto by si dovolil ťahať za vlasy študovanú? Keď otvorí ústa a angličtina sa z nich začne liať ako horúci palmový olej, strážnika tak očarí, že nášho priateľa pošle za mreže!“ Olaopa bol policajný seržant na dôchodku a vedel, lepšie než ktokoľvek iný, že domáce násilie sa všeobecne považovalo za plytvanie policajnými zdrojmi.

„Máš úplnú pravdu, Olaopa.“ Baba Segi vedel, na čo myslel. „Okrem toho, tieto vzdelané typy odchovali na kravskom mlieku. Nám sa takého luxusu nedostalo, ako iste viete. Cicali sme mlieko z prs svojich matiek. Ak by som na ňu zdvihol ruku, ani neviem ako a ocitol by som sa pred samotným Eledumareom. Nie, k našim ženám sa nikdy nesmieme správať brutálne. Najmä ty nie, Olaopa, keďže si taký útly.“

Do preplnenej miestnosti sa cez dvere prepchali ďalší muži. Všetci sa chichotali.

„To áno, ale brucho čej manželky je ploché ako doska? Som síce útly, ale svoju prácu som vykonal.“ Odvetil urazený Olaopa.

„Ďakujem ti priateľu, že sme sa vďaka tebe vrátili k veci.“ Baba Segi ukázal Olaopovi chrbát a obrátil sa k ostatným mužom. Súcitne naňho hľadeli. Starý nočný strážnik sa poškrabal po potlačí na tričku. Stálo na ňom 2001 JE ROKOM MÔJHO VZOSTUPU.

„Prečo zmätene utekáš, Baba Segi?“ zaznel v tichu Učiteľov hlas. Cez roztrhnutú sieťku proti komárom prenikli do miestnosti slnečné lúče, narazili do skla a na stene vedľa jeho hlavy vytvorili svätožiariu. „Beháš hore-dole, zatiaľ čo odpoveď máš rovno pred nosom. Keďže ide o vzdelanú ženu, vypočuje si len ľudí zo sveta, ktorý pozná. Musíš ju vziať do nemocnice.“

Keď Baba Segi dorazil do svojho obchodu, jeho pomocníci čakali pred obrovskou zámkom. Na ich pozdravy odpovedal pohľadovým odvrnutím a oni si vymenili chápané pohľady. Nadišiel jeden z dní, keď bude Baba Segi s kamenou tvárou sedieť v zadnej miestnosti a hlavu si podopierať zaťatou pästou. Aj Baba Segi to vedel. Sedel za pultom, zo zásuvky vytiahol fotografiu, ktorú mu Bolanle vtisla do dlane v deň, keď sa spoznali. Keď z nej palcom zotrel vrstvu prachu, pomyslel si, ako veľmi sa zmenila jej povaha, ako postupne stratila pokoru a stala sa nenápadne odvážnou ženou, ako so sebou priniesla do jeho domu rozbroje, pre ktoré jeho zvyšné manželky stratili trpezlivosť.

Spomínal na ich prvé stretnutie. Odpreádzala svoju priateľku Yemisi do jeho obchodu so stavebným materiálom. Yemisi uzatvárala drobné zmluvy o nehnuteľnostiach pre ženatých mužov, s ktorými spávala; Baba Segi jej vystavil premrštené faktúry, o ktoré ho požiadala, a vydal tovar. Všetko bolo súčasťou obchodu.

„Jednoducho všetky ceny zdvojnásob,“ naliehala Yemisi.

Baba Segi si všimol Bolanline rozpaky a veľmi sa mu uľavilo, keď Yemisi vybehla von, aby mohla zdvihnúť mobil. O chvíľu sa vrátila dnu a oznámila im, že musí vybaviť neodkladnú záležitosť. Bolanle sa ponúkla, že na ňu počká v obchode Babu Segiho.

Po Yemisinom odchode nastalo krátke ticho, ktoré Baba Segi využil a očami olízal jej nenalakované nechty, útlu tvár, tmavé, plné pery a oči. Každé jej žmurknutie bolo pomalé a rozkošné. Vtom si uvedomil, že vdychoval vzduch vychádzajúci z nej a ona zase prehltala ten z neho. Poslali mi ju bohovia, pomyslel si, keď mu oči spočinuli na Bolanlinom poprsí.

„Keď ste už obe skončili univerzitu, vezmeš si muža, ktorý sa o teba postará?“ opýtal sa.

„Keď takého nájdem, áno,“ odpovedala.

Nevyzeralo to na príležitosť pre muža v stredných ro-

koch s troma manželkami a domom plným detí, ale on sa jej aj tak chopil. Sledoval, ako Bolanle z tašky vytiahla roztrhaný román.

„Som nudný hosťiteľ?“

Zabuchla knihu.

„Povedz mi, kedy tadiaľto pôjdeš sama,“ zašepkal.

Bolanle sa zahľadela na pult medzi nimi.

„Príď hoci aj zajtra alebo napozajtra. Kedykoľvek ťa uvidím, budem vedieť, že ma bohovia majú radi.“ Sám seba prekvapil svojou drzosťou, ale vycítil jej zraniteľnosť.

„Neprídu sem tvoje manželky a nevyženú ma metlou?“

„Moje manželky za mnou do roboty nechodia. Tvoja priateľka ti to mala povedať. Prečo by aj mali? Je o ne postarané; nemajú dôvod robiť mi problémy.“ Baba Segi pocítil zdrvivúce nutkanie načiahnuť sa ponad pult a dotknúť sa jej, ale päste skrýval pod ním.

Tak sa to začalo. Prišla nasledujúci deň, potom ďalší a každý pracovný deň, až si musel cez víkendy vychutnávať palmové víno, aby čas ubehol rýchlejšie. Nemohol sa dočkať, až ju dostane, až ju všetkým predvedie ako svoju. Chcel, aby mu všetci rovesníci závideli. Popravde, mnohí svoju zlosť neskrývali. Povedali mu, že je blázon, keď si vzal študovanú, že ide len po jeho peniazoch, že ho skutočne nemiluje a že ho nechá pre mladšieho, vzdelaného muža, keď dostane to, po čo prišla. Baba Segi sa im smial do očí, až kým sa, nakoniec, nezmierili s vlastnou neschopnosťou.

O piatej zavolať Baba Segi Tajua, svojho šoféra, a prikázal mu naštartovať pikap. Všetko si premyslel. Ešte v tú noc sa porozpráva s Bolanle. Bol utorok, takže tak či tak s ňou strávi noc. Hodil sa na sedadlo spolujazdca a celú cestu domov si hladil oholenú bradu.

Kým Tajua vošiel do rozľahlého areálu, dvakrát zatrúbil. Z rôznych miestností vybehli všetci obyvatelia domu, aby privítali svojho patróna. Traja synovia Babu Segiho ležali tvárou k zemi, ich telá sa dvíhali hore ako cípy rohožíek.

Dcéry pred ním kľačali. Volal ich menom od najstaršieho dieťaťa po najmladšie: Segi a Akin, najprv dcéra, potom syn od prvej manželky; Tope, Afolake a Motun, tri dievčatá narodené s odstupom jedenástich mesiacov od druhej manželky; a nakoniec Femi a Kole, samolúbo zrodení synovia od Iye Femi, tretej manželky. Baba Segi sa láskyplne zahľadela do tváří starších detí a poštipal líca mladších. Každé jedno sa vďaka nemu cítilo výnimočné.

Na polceste do obývačky sa Baba Segi zastavil v chodbe s falošnou klenbou, akoby mu odrazu napadlo, že deti sa nemohli porodiť samy. Tak ako vždy sa zvrtol a obrátil k manželkám. Neskrývane flirtujúc ich pozdravil: „Iya Segi. Iya Tope. Iya Femi. Bolanle.“ Každá sa uklonila, hrdá na to, že ju nazval podľa jej prvorodeného dieťaťa, až na Bolanle, ktorá nebola *iya* pre nikoho.

Keď ich pozdravil, zdvihol ruky, aby z neho mohla Iya Segi zručnými prstami vyzliecť *agbadu*. To isté urobila aj s jeho *babou* a Baba Segi tackajúc vošiel do obývačky v nohaviciach a tielku. Pohľad ho viedol k luxusnému kreslu. Obrátil sa k nemu chrbtom a ako vždy sa doň spustil, akoby náhle umrel. Prudko si rozopol hodinky a strhol ich zo zápästia. Skôr než ich položil na drevený stolček vedľa kresla, Iya Segi k nemu natiahla ruku, aby ich vzala. Usmial sa ako obvykle. „Iya Segi, manželka mojej mladosti. Mohol by som dýchať, ak by som si ťa nevezal?“

Iya Segi zastala a otočila sa k nemu. „Nech dýchaš ešte dlho, pán môj. Kde by som bola ja, keby nebolo teba?“

Zo vzájomného obdivu, do ktorého sa obradne ponorili, ich vytrhol predstieraný kašeľ Iye Femi. Tretia manželka nikdy nedokázala zničiť prejavy ich dávnej náklonnosti. Ak akokoľvek neuprednostňovali ju alebo jej deti, ale niekoho iného, rýchlo vyjadřila nesúhlas.

Iya Segi priniesla dlhý drevený stolček a položila ho pred manžela, zatiaľ čo jej dcéra Segi, nasledujúc každý matkin krok, doniesla misu s vodou na umytie rúk. Keď si Baba Segi namočil ruky, utrel si ich do uteráka prehodeného cez

dcérino rameno. Stolček si pritiahol k rozkroku a kúsok po kúsku začal hltat' hotovú horu *amaly* a jazykom zachytával každý pramienok *ewedu*, ktorý mu stiekol po zápästí.

Keď deti začuli známu melódiu, natlačili sa pred televízor a spoločne zaspievali úvodnú zvučku *Afowofy*, svojej obľúbenej telenovely:

*Talaka nwa paki
Olowo nwon'resi
Igbi aye nyi o
Ko s'eni to m'ola*

*Chudáci hľadajú maniokovú múku,
zatiaľ čo boháči si dávkujú ryžu odmerkou,
zemský prúd mení svoj smer,
nikto nevie, čo bude zajtra.*

Ako všetky časti dobrých telenovieli, aj táto sa končila napínavou scénou, pri ktorej deti šialene búchali do vankúšov a škripali zubami. Baba Segi sa zachichotal. „Tope, Motun, Afolake, Femi, Kole,“ zvolal, „poďte sem a podelte sa o drobky, ktoré otec nechal na tanieri pre vás.“

Deti sa zhromaždili pri jeho nohách a každé si odšklblo aspoň kúsok. Kole svoju porciu zjedol na jeden hlt a zatúžil aj po kúskoch svojej sestry.

„Iya Femi, Kole je chudý ako vyžla. Prečo môjho syna nekrmíš?“ Hlas Babu Segiho znel až príliš znepokojene, nikto ho teda nebral vážne.

„Krmím ho, ale hneď ako sa mu jedlo dostane do žalúdka, je po ňom. Chlapec by zjedol celý tento dom, ak by si mu to dovolil.“

„Tak mu uvar tento dom. A keď ho zje, naservíruj mu aj susedov. Moje deti sa musia najesť dosýta. Nebudú vyzerat' ako žobráci, keď ich otec tak tvrdo pracuje, aby sa im brucho nele pilo na chrbát. Z môjho Kolea musí vyrásť veľký a mocný chlap, aby si mohol vziať veľa žien a splodiť veľa detí. Všetky, Kole?“

„Áno, Baba. Chcem byť presne ako ty!“

Všetci sa Koleovej predčasnej zrelosti zasmiali, takže nikto nepočul, ako si Iya Femi popod nos šepká: „Božechráň.“

Baba Segi, zúfalo túžiaci vrátiť sa do centra pozornosti, sa navážil na polovicu zadku a poriadne si prdol. Deti sa na seba pozreli a zachichotali sa. Iya Segi sa k nemu s kamennou tvárou došuchtala a opýtala sa ho, či chce studenú vodu, aby upokojil žalúdok. Iya Tope uprene hľadela na televízor, zatiaľ čo Iya Femi si zapchala nos a stisla pery. Bolanle, želajúca si, aby ju Baba Segi v tú noc nenavštívil, sa posunula bližšie k Iyi Tope. Ona si to všimla a presunula sa do stredu kresla, akoby jej chcela urobiť miesto. Iya Femi sa z opačného konca miestnosti pri pohľade na to gesto zašklabala.

Len kreslo Babu Segiho stálo priamo oproti televízii; jeho manželky (okrem Bolanle, ktorá si kreslo nezaslúžila) si kreslá postavili do uhla, na ktorom trval ich manžel. Baba Segi rád skúmal každý ich výraz: široké úsmevy pri komediálnych skečoch, veľa slz, ktoré preliali, keď ich opantala mučivá dráma. Ony, keďže vedeli, že ich sleduje, hľadeli na obrazovku a nikdy sa neotočili, aby sa mu pozreli do tváre.

Ako sa program chýlil ku koncu, každý sa pripravoval na posledný večerný rituál: spoločné pozeranie správ o siedmej. Skôr než hlásateľka otvorila ústa, bolo zrejmé, že nie je celkom vo svojej koži. Rýchlo žmurkala a hrča v jej hrdle stúpala a klesala, zatiaľ čo hovorila:

Štyridsaťročného muža, ktorého polícia označila ako Jamesa Jeroma, zadržali po tom, čo v jeho igelitovej taške našli to, čo odborníci označili za tri nevyvinuté ľudské plody.

V apríli polícia vyhlásila celonárodnú výzvu na poskytnutie informácií o sérii rituálnych vrážd. Iba za posledný rok sa našlo osemnásť ženských tiel, všetky so smrteľnými poraneniami v panvovej oblasti. Polícia si je istá, že zatknutie pána Jeroma povedie k predvedeniu celého gangu. Pán Jerome pracoval v Univerzitnej nemocnici v Ibadane ako asistent v márnici.